

A vak ászka-rák a Törekly-tanács előtt

Méhely professzor és Bokor őrnagy
rágalmazási pöre

— Az Est tudósítójától —

A Törekly-tanács előtt négyen ültek ma a vádlottak padján: dr. Méhely Lajos egyetemi tanár, az ismert faj-biológus, Bokor Elemér őrnagy, Dánér Béla fajvédő ügyvéd és Vukov Lukács, a régebben megszűnt Szózat egyik munkatársa. A négy vádlott egymást jelentette fel rágalmazás miatt.

A per, amely a Törekly-tanácsnak csaknem egész délelőttjét lefoglalta, egy kis, szemmel alig látható sárga vonal miatt folyik.

az abaligeti barlang egy kis ferge miatt.

amelyet Méhely Lajos vak ászka-ráknak nevezett el.

Méhely Lajos 1925. októberében előadást tartott a Tudományos Akadémián és előadásában beszámolt arról, hogy az abaligeti barlangban felfedezte a Magyarországon eddig ismeretlen vak ászka-rákot, az *aseus cavatinus*. Néhány nappal az előadás után dr. Bokor Elemér őrnagy, reáliskolai igazgató a Földrajzi Közleményekben cikket írt, amelyben éles támadást intézett volt tanára, a fajbiológus ellen és többek közt azt írta, hogy Méhely kijelentései nem felelnek meg a tényeknek, mert

nem Méhely, hanem ő fedezte fel a vakrákat.

Bokor cikke után a Szózat Mikor a tanítvány nagyobb a mester-nél címmel szintén foglalkozott az ügygel s Méhely oldalára állt, mert szerinte az őrnagy harmadrendű kisegítőjára volt Méhelynek a felfedezés alkalmával.

A Földrajzi Közleményekben megjelent cikk miatt az őrnagy ellen Méhely professzor indított rágalmazás című pert, viszont az őrnagy Vukov Lukács hírlapíró, továbbá Dánér Bélát és Méhely Lajost perelte be, mint a cikk informátorait.

Kirándulás az abaligeti barlangba

A büntető törvényszék a mai tárgyaláson először dr. Bokor Elemért hallgatta ki.

Több esztendő tudományos küzdelem folyik köztem és Méhely professzor között a vak ászka-rák körül — mondotta az őrnagy. — Méhely professzor 1925-ben egy társasággal járt az abaligeti barlangban. En vezettek őket. A barlangban egy vak fergét kerestünk. — Nini, itt a ferge! — kiáltottam és örömmel állapítottam meg, hogy

ez nem egyéb, mint a *aseus cavatinus*, amelyet mindeddig hiába kerestünk.

Méhely jóváhagyta állításomat s az állatkát bogárgyűjtő üvegébe tette. Mikor aztán az Akadémián megtartott előadásában teljesen magának foglalta le a felfedezés dicsőségét és egészen mellőzte az én szerepemet, rendkívül felháborodtam a dolgon és ezért írtam meg cikkemet.

Méhely Lajos, a per másik vádlója állt most a bíróság elé.

Elmondja, hogy ő adott információt a Szózat munkatársának. — A cikk megjelent a Szózatban, de

rendkívül felületes volt és gyengén volt megírva,

nemcsak stiláris, de tárgyi szempontból is.

„Hiszen ennek a fergének lába van!”

— Azt tessék elmondani. — fordult a professzorhoz az elnök — hogy

hogyan történt tulajdonképpen a vak rák felfedezése?

Méhely itt elbeszéli most a kirándulást.

— A vonaton csatlakozott hozzánk Bokor őrnagy — mondja — és engedélyt kért, hogy velünk tarthasson. Mivel tanítványom volt, meg is engedtem neki ezt.

A barlangban az egyik kővön hirtelen két szalmaszára vonalkát láttam. Szóltam az őrnagynak, hogy jöjjön lámpájával fel és világítsa meg a követ. Az őrnagy meg is világította és így szólt: „Itt a vak ferge.”

— A fene egye meg. — válaszoltam — hiszen ennek lába van! Olyan ferge pedig nincsen, amelynek lába volna!

— A sárga vonalkákat mindenütt bebesepertem üvegembe — folytatja vallomását Méhely professzor és elmondja, hogy csak kint a vendéglőben vette jobban szemügyre a leletet.

— Na, most már haza is mehetünk. — mondta a vendéglőben — gyűjtésünknek koronája ez a sárga vonal, mert ez nem egyéb, mint a vakrák, amelyik Magyarországon egészen ismeretlen. Ott hangzott el tehát először az én vizsgálatom alapján, hogy ez a vakrák az *aseus cavatinus*. Ekkor hangzott el először, hogy ez nem lehet más, mint a vakrák.

Most már csak arról volt szó, hogy milyen név alatt fogjuk ezt a kis vakrákot a tudományba bevezetni. En már ott mondtam, hogy meg fogom ugratni a magyarokat nem szerető külföldiekkel, akik dühösek, hogy a magyarok egyáltalában élnek a világon és elhatároztam, hogy ezt a kis állatot a következő néven fogom bevezetni a tudományba:

a mongolokat kedvelő.

Ezután több kis vakrákot mutat fel Méhely professzor és a bíróság tagjai az ablak felé fordulva vizsgálják a mongolokat kedvelőket.

Még Bokor őrnagy szaktudásáról mond pár szót a professzor. — „Ügyes bogárgyűjtő-nek mondja — aztán összehajolja vakrákjait és helyet foglal a vádlottak padján. Kihallgatása végetért.

A harmadik és negyedik vádlott kihallgatására került a sor.

Vukov Lukács elmondja, hogy Méhelytől szerzte információt, Dánér Béla pedig azzal védekezett, hogy a cikk megírása körül ő egyáltalában nem működött közre.

Elrendelik a bizonyítás kiegészítését

A valóság bizonyítására terjesztik elő az ügyvédek indítványait.

A bíróság hosszas tanácskozás után kihirdette végzését, mely szerint

elrendeli a bizonyítást, a megjelent tanúk kihallgatását.

Kajtár Jenő, a Szózat volt titkára, ezután Dézsa Dezső nyugalmazott százados tesz vallomást.

 32 év óta a világot uraló eredeti angol The Champion kerékpárokat

napi 20—30 P-s részlete, kerékpáralkatrészeket nagyban gyári árban, kúlsó gumik 8.80 P-től, belsők 2.10 P-től. Láng Jakab és Fia kerékpár- és autószerelő V. u. 11. József körút 41. — Árjegyzék 700 kópéval ingyen

Belterületen négy-ötsházás hallos, modern lakást keresek
I. vagy II. emeleten, lifthasználattal. Ajánlatokat a Z. B. jellegre a kiadóhivataltba kérek.

Sándor Pál éles beszédet mondott a Házban a GYOSZ felsőházi képviselője ellen

— Az Est tudósítójától —

Alig húsz képviselő jelenlétében nyitotta meg a képviselőház mai ülését Zsitvay Tibor elnök.

Az elnöki előterjesztések után Herrmann Miksa kereskedelmi miniszter betérjlesztette a földbirtokon nyugvó teherrel és az ötven holdnál nagyobb birtokokról felvett statisztikáról szóló jelentését. A Ház a jelentés tárgyalására kimondotta a sürgősséget.

Szinyei-Merse Jenő, a közoktatásiügyi bizottság elnöke betérjlesztette a bizottság jelentését a múzeumi javaslatról. A javaslat tárgyalására kimondták a sürgősséget.

Az állategészségügyi törvényjavaslatot a Ház harmadszori olvasásában elfogadta.

Kocsán Károly, a kérvényi bizottság elnöke betérjlesztette elő jelentését a Ház megalakulása óta érkezett kérvények első sorjegyzekeiről, amely összesen 50 kérvényt tartalmaz. A kérvények a legkülönbözőbb tárgyak.

Ezután áttértek

a felsőház egyes rendelkezéseinek módosításáról

szóló törvényjavaslat tárgyalására. Illés József előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Sándor Pál, az első szónok arról beszél, hogy Magyarország az indokolások országa. Az a fő, hogy valaki jól tudjon indokolni valamit és akkor a magyar nép mindent bevesz. Az előadó úr is kiváló retorikájával indokolni próbálta ezt a törvényjavaslatot, amelynél

szerencsétlenebb javaslat még nem került a Ház elé.

Ebben a javaslatban csak arról van szó, hogy ifj. Chorin Ferenc bejusson a törvényhozásba.

Váry Albert: Jöjjön be!

Sándor Pál: Arról kell vitatkoznunk, afelett kell disputálni, hogy ifj. Chorin Ferenc bejusson a felsőházba.

A kormány, amely magát állandóan konzervatívnak nevezi, egyszerűen destruktív, amikor ilyen törvényjavaslatokkal jön.

Nagymagyarországnak sohasem volt panasa a kereskedelmi és iparkamarák működése ellen. Nagymagyarországnak elegendőek voltak ezek és most a tizenhatmegyes kis csónakországnak nem elegendőek. Szét kell tehát ezeket szedni, bontani, mondja a kormány, kiválik a kereskedelmi és iparkamarákból a nagy gyáripár, a kereskedelmi miniszter megígérte a kézművesiparosok külön kamaráját,

A GyOSZ mindössze egyhatódát teszi a magyar gyáripárnak.

Destruktív ez a szétbontás, amely csak azért történik, hogy ifj. Chorin Ferenc bekerüljön a felsőházba. A kormány ezzel a törvényjavaslatával szíveséget akar tenni a GyOSZ-ak.

Nem lehet megelégedezni arról, hogy Magyarországon a kereskedelem létesítette az ipart, az a kereskedelem, amely most cada-verként fekszik a magyar gazdaság országútján. A nagyipar mindendáron az arisztokrácia közé akar jutni, a proccok közé. Ugy tesz, mint a kikeresztelkedett zsidó, aki csak dcentrik között érzi jól magát. Nagyon furesa, hogy megint nekem, a kapitalistának kell a kapitalizmus ellen küzdenem és a kapitalizmus visszaéléseit ostromoznom.

Az, amit önök csinálnak, az teljesen az államszocializmus felé vezet.

En, hála istennek, független vagyok a kormánytól, a bankoktól, mindentől és mindenkitől, én szabadon megmondhatom a véleményemet.

Miért nem veszik be az OMGE-t és az OMKE-t

A foglalkozási ágakat nem szabad elkülöníteni. Nem szabad különbséget tenni nagykereskedelem és kiskereskedelem, a nagyipar és a kisipar között. Miért vállalja a kormány a destruktív szerepét azzal, hogy megkülönböztetéseket akar tenni. Nem áll meg az előadó az a kitétele sem, amit az imént mondott, mert az már politikai tendencia. Miért veszik be csak a Mezőgazdasági Kamarát, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet nem?

Pesthy Pál igazságügyminiszter: Dehogynem. Majd be fogom bizonyítani.

Sándor Pál: Miért nem veszik be az OMKE-t? Annak a néhány gyárosnak külön privilégiumot akarnak adni. A GyOSZ az ő pénzerejével megcsinálta a vámterifát. Nem elég ez nekik. Most még kamarát is akar.

A kamarák kériék a miniszter urat, hogy ne kinevezés útján legyen képviselőjük a felsőházban, hanem hat tagot jelöljenek és ezek közül válasszon a GyOSZ kettőt. A GyOSZ egyszerű érdekszövetkezet, magántársulat, amely nem érdemel felsőházi tagságot.

Nem érdemel azért sem, mert rendkívül sok bűn terheli a lelkét.

Jánosy Gábor: Halljuk a bűnököt!

A GyOSZ mint „felbujtó”

Sándor Pál: Az egész vámterifa ügyét úgy tárgyalta, hogy egyedül álltam mint ellenzék ezen az oldalon. Egy indítvány volt csak, az autókul, amely némi változást hozott a javaslaton, a többi változatlanul elfogadták. Figyelmeztetem az urakat, hogy

a mezőgazdaság vesztét fogja előidézni a vámterifa.

A mezőgazdaság igen jó helyzetben volt a vámterifa idején. Amit termelt, azt a monarchia elfogyasztotta és kivitel nem volt.

Az elnök figyelmezteti Sándor Pált, hogy térjen vissza a tárgyra.

Sándor Pál engedélyt kér, hogy eltérhessen a tárgytól.

Gróf Bethlen istván miniszterelnök tagadón int fejével az elnök felé: Lesz idő a költségvetésnél akár huszonegyszer is. Miért kell éppen itt?

Sándor Pál: Engedélyt kaptam ugyan, de ha a miniszterelnök úrnak kellemetlen a dolog és értem, hogy kellemetlen, akkor elálllok tőle.

Az elnök: A képviselő úr nem kapott engedélyt.

Györki Imre: Isten veled Mihály! (Derűltetés.)

Sándor Pál: Újból kérem a Házat, hogy eltérhessek a tárgytól.

Az elnök: Nem teszem fel a kérdést.

Sándor Pál: A GyOSZ volt az, amely idehozta a vámterifát. A GyOSZ felbujtó volt, az egyedüli, aki keresztül is vitte ezt a vámterifát, amely a mezőgazdaságra csak kedvezőtlen lehetett. Bizonyítottam ezt Gaál Gasztonnak a Pesti Napló-ban megjelent egyik cikkével. Ami ezután történt, az már csak természetes következmény volt. A mezőgazdaság tehermentes volt és egyszerre újból válságba került.